

แนวคิดของคนรุ่นใหม่กับการกำหนดวาทกรรมทางการเมือง
ในสังคมไทยยุคปัจจุบัน

The ideas of the new generation and the shaping of political
discourse in contemporary Thai society

พระวิชฌญาณ วิสุทธิญาโณ (ไม้แหม่ม)¹, พระมหาวิรุธ วิโรจโน²,
นัยน์ปพร สุภา³, อภิชาติ เหมื่อยไรสง⁴

Wicharayan Wisuttiyano (moyaem)¹, Phramaha Wiruth Wirojano²,
Naipraporn Supa³, Aphichit Mueaithaisong⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

¹⁻⁴Mahamakut Buddhist University, Isan Campus

Email: paiwicharayan@gmail.com

Received: 27/03/2569

Revised: 28/03/2569

Accepted: 30/03/2569

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เชิงวิพากษ์และสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของคนรุ่นใหม่ในการกำหนดและประกอบสร้างวาทกรรมทางการเมืองในสังคมไทยร่วมสมัย ผ่านการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองและทฤษฎีวาทกรรม โดยมุ่งเน้นพลวัตของการใช้พื้นที่ออนไลน์เป็นเครื่องมือในการต่อรองทางอุดมการณ์ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า คนรุ่นใหม่ได้ผันตัวเป็นผู้ผลิตวาทกรรมตอบโต้ (Counter-discourse) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งนำไปสู่การตั้งคำถามและรื้อถอนความหมายเดิมของอำนาจรัฐที่แฝงอยู่ในระบบการศึกษาแบบดั้งเดิม ตลอดจนสร้างนิยามใหม่ของมโนทัศน์ “ความเป็นชาติ” และ “ประชาธิปไตย” ที่ยึดโยงกับความหลากหลายและกระแสโลกาภิวัตน์ บทความนี้เสนอว่า การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นกุญแจสำคัญในการถอดรหัสทิศทางการเมืองไทยที่กำลังเปลี่ยนผ่านจากการผูกขาดอำนาจเชิงสถาบันดั้งเดิมไปสู่พื้นที่ทางการเมืองแบบเครือข่ายดิจิทัล

คำสำคัญ: คนรุ่นใหม่, วาทกรรมทางการเมือง, การสื่อสารทางการเมือง, สื่อสังคมออนไลน์

Abstracts

This academic article aims to critically analyze and synthesize knowledge regarding the role of the new generation in shaping and constructing political discourse in contemporary Thai society. Through a literature review grounded in political communication and discourse theory, the study focuses on the dynamics of using online spaces as tools for ideological negotiation. The findings indicate that the new generation has emerged as producers of counter-discourses via social media platforms. These

movements have led to questioning and deconstructing traditional state power embedded within the conventional education system, subsequently reconstructing new definitions of “nationhood” and “democracy” rooted in diversity and globalization. This article argues that understanding these concepts is crucial for deciphering the future trajectory of Thai politics, which is transitioning from a monopoly of traditional institutional power to networked digital political spaces.

Keywords: New Generation, Political Discourse, Political Communication, Social Media

บทนำ

ตลอดหน้าประวัติศาสตร์การเมืองไทยนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ระบอบประชาธิปไตยของไทยต้องเผชิญกับสภาวะล้มลุกคลุกคลาน ทั้งจากการเปลี่ยนผ่านรัฐบาล การแก้ไขรัฐธรรมนูญ และความขัดแย้งทางการเมืองที่ฝังรากลึก อย่างไรก็ตาม ในทุกช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่านและวิกฤตการณ์ กลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นหัวหอกขับเคลื่อนสังคมและเรียกร้องสิทธิเสรีภาพมักเป็น “คนรุ่นใหม่” ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มเยาวชนและนักศึกษาเสมอมา แม้กระบวนการเคลื่อนไหวและยุทธวิธีจะแปรเปลี่ยนไปตามบริบทของแต่ละยุคสมัย แต่ในสภาพแวดล้อมของสังคมไทยยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีการสื่อสารไร้พรมแดนได้เข้ามามีบทบาทอย่างเต็มรูปแบบ กำลังเกิดการประกอบสร้าง “พลเมืองยุคใหม่” (Active Citizens) ที่เติบโตและหล่อหลอมตัวตนมาพร้อมกับระบบนิเวศสื่อดิจิทัล การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว หลากหลาย และปราศจากการเซ็นเซอร์จากกลไกรัฐ ส่งผลให้คนรุ่นใหม่เกิดการตื่นตัวทางการเมืองอย่างก้าวกระโดด ยิ่งไปกว่านั้น ยังได้เกิดการเปลี่ยนผ่านพื้นที่การแสดงออกและการชุมนุมทางการเมือง จากการลงถนนในโลกกายภาพ (Physical Space) ไปสู่การต่อสู้ทางความคิดและอุดมการณ์ในโลกออนไลน์ (Online Space) ซึ่งพลวัตที่เกิดขึ้นนี้นำไปสู่การทำลายโครงสร้างอำนาจแบบดั้งเดิมของสังคมไทยอย่างมีนัยสำคัญ (สิทธิศักดิ์ ไกรสินธุ์, สุพัฒพงศ์ แยมอิม, และ ชนัญชิตา ทิพย์ญาณ, 2567 : 742-759)

เมื่อพิจารณาปรากฏการณ์ดังกล่าวผ่านกรอบทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) “วาทกรรมทางการเมือง” (Political Discourse) ถือเป็นเครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่ง ซึ่งถูกนำมาใช้เพื่อกำหนดกรอบความคิด (Framing) บงการการรับรู้ และสร้างความชอบธรรมให้แก่อำนาจนำ (Hegemony) ในอดีต กระบวนการผลิตวาทกรรมทางการเมืองของไทยมักถูกผูกขาดโดยกลไกรัฐและกลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองผ่านสื่อกระแสหลัก ในลักษณะการสื่อสารแบบบนลงล่าง (Top-down communication) ตัวอย่างที่ประจักษ์ชัดทางประวัติศาสตร์ เช่น ในยุคของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่มีการใช้เสรีภาพสื่อเป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อเพื่อแสวงหาการสนับสนุนและสร้างความเป็นชาตินิยม หรือในสมัยรัฐบาล ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่มีการผลิตวาทกรรม “เงินผัน” เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากตามแนวคิดเคนส์ (Keynesianism) ควบคู่ไปกับการสร้างความนิยมทางการเมือง ทว่าในปัจจุบัน โครงสร้างอำนาจในการผูกขาดการสื่อสารได้ถูกทำลายลงอย่างสิ้นเชิง แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย

ได้กลายเป็น “พื้นที่สาธารณะ” (Public Sphere) แห่งใหม่ ที่อนุญาตให้คนรุ่นใหม่สามารถสถาปนาตนเองขึ้นเป็นผู้ผลิต “วาทกรรมตอบโต้” (Counter-discourse) เพื่อทำหน้าที่รื้อถอนวาทกรรมหลักของรัฐ ตั้งคำถามต่อความชอบธรรมในการบริหารงานของสถาบันทางการเมือง และเรียกร้องความยุติธรรม ตลอดจนความโปร่งใสในกระบวนการประชาธิปไตย (พระครูเกษมวัชรดิตถ์ (รอดจากทุกข์), พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะซิม), และ พระครูวินัยธรธัชสิทธิ์ สุทโท (สุทพานิช), 2565 : 98-117)

การก่อตัวและการแพร่กระจายของวาทกรรมทางการเมืองในพื้นที่ไซเบอร์นั้นมีลักษณะเป็นเสมือน “ดาบสองคม” ในด้านหนึ่ง สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือที่ทรงพลังภาพในการรวมศูนย์ทางความคิด ปลุกกระแสสังคม และสร้างแนวร่วมทางการเมืองได้อย่างรวดเร็ว ไร้พรมแดน แต่ในอีกด้านหนึ่ง ความรวดเร็วและลักษณะอัลกอริทึมของกระแสโซเชียลอาจนำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบ (Bandwagon effect) การบริโภคข้อมูลตามกระแส หรือการรับสารโดยปราศจากการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) ซึ่งความเปราะบางนี้อาจทำให้เยาวชนตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ได้โดยไม่รู้ตัว ด้วยเหตุนี้ การเสริมสร้างทักษะในการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) และการวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลอย่างมีเหตุผล จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญยิ่งที่คนรุ่นใหม่ยุคนี้พยายามปรับตัวและเรียนรู้ เพื่อให้ตนเองสามารถเป็นผู้สร้างสรรค์วาทกรรมที่เป็นอิสระ และหลุดพ้นจากการถูกครอบงำจากอิทธิพลของฝ่ายการเมือง จากปรากฏการณ์และพลวัตทางความคิดที่สลับซับซ้อนนี้ การทำความเข้าใจทิศทางการเมืองไทยในอนาคตจึงไม่อาจละเลยการศึกษาตัวแสดงกลุ่มนี้ได้ บทความวิชาการชิ้นนี้จึงมุ่งวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดของคนรุ่นใหม่กับการกำหนดวาทกรรมทางการเมืองในสังคมไทยยุคปัจจุบัน โดยครอบคลุมประเด็นหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) การประกอบสร้างความหมายของประชาธิปไตยในมุมมองใหม่ 2) บทเรียนจากสถานการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยในอดีต 3) การวิพากษ์วิกฤตความชอบธรรมของรัฐ และ 4) แนวทางการเคลื่อนไหวของพลเมืองยุคใหม่ ทั้งนี้ บทความมีข้อถกเถียงหลัก (Core argument) ว่า การใช้วาทกรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ไม่ได้เป็นเพียงแค่เครื่องมือในการระบายความคับข้องใจหรือแสดงความไม่พอใจทางการเมืองในระยะสั้น แต่แท้จริงแล้วคือกระบวนการต่อรองทางอำนาจ (Power Negotiation) ที่มุ่งเป้าไปที่การรื้อโครงสร้างแบบจารีต และสร้างนิยามความหมายใหม่ให้แก่ค่านิยมประชาธิปไตยในสังคมไทยอย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรมและยั่งยืน (อมรรัตน์ เปียงผาตั้ง, และ อัญญาณี อาษา, 2563 : 29-39)

ดังนั้น บทความนี้มีความสนใจในเรื่องแนวคิดของคนรุ่นใหม่กับการกำหนดวาทกรรมทางการเมืองในสังคมไทยยุคปัจจุบัน บทบาทของคนรุ่นใหม่ในวาทกรรมทางการเมืองไทยมีความสำคัญเสมอมา โดยเฉพาะในกระบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยและต่อต้านเผด็จการ ซึ่งกลุ่มที่มีบทบาทมักเป็นเยาวชนและนักศึกษาที่เติบโตในยุคใหม่ การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียทำให้คนรุ่นใหม่สามารถแสดงความคิดเห็นและสร้างแนวคิดใหม่ที่ท้าทายโครงสร้างการเมืองเดิม อย่างไรก็ตาม การรับข้อมูลจากสื่อออนไลน์อาจนำไปสู่การขาดวิจารณญาณ ดังนั้น การฝึกทักษะในการแยกแยะข้อมูลจึงสำคัญ วาทกรรมทางการเมืองยังถูกใช้ในการสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจที่มีอยู่ โดยเฉพาะในช่วง

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทย การเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ในโลกออนไลน์ได้สร้างแรงกระตุ้นที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมไทยในทิศทางที่ดีกว่าเดิม

อิทธิพลของคนรุ่นใหม่ต่อการกำหนดวาทกรรมทางการเมือง

การอุบัติขึ้นของวาทกรรมทางการเมืองชุดใหม่ในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ไม่ได้เกิดขึ้นจากสุญญากาศทางความคิด แต่เป็นผลผลิตจากการปะทะประสานระหว่างความตื่นตัวของคนรุ่นใหม่กับโครงสร้างทางสังคมที่กำลังเปลี่ยนผ่าน โดยสามารถวิเคราะห์อิทธิพลของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อการกำหนดวาทกรรมทางการเมืองได้ใน 3 มิติที่สำคัญ ดังนี้

ชนะเลิศ วิเศษชัย (2568) ได้กล่าวไว้ว่า มิติเทคโนโลยีการสื่อสารและการรื้อสร้างพื้นที่สาธารณะทางการเมือง แก่นแท้ของระบอบประชาธิปไตยคือการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมของพลเมือง ในอดีต การมีส่วนร่วมนี้มักถูกจำกัดด้วยช่องว่างทางการสื่อสาร ทว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลได้เข้ามาทำลายข้อจำกัดดังกล่าว ทำให้คนรุ่นใหม่ตระหนักรู้ถึงสิทธิของตนเองอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง การเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายได้เปลี่ยนสถานะของคนรุ่นใหม่จาก “ผู้รับสารที่เชื่อมโยง” ให้กลายเป็น “ผู้ปฏิบัติการทางการเมือง” (Political Actors) ที่ใช้ช่องทางออนไลน์ในการขับเคลื่อนวาทกรรมที่เรียกร้องความโปร่งใส ความยุติธรรม และการเปิดรับความคิดเห็นที่แตกต่าง การเคลื่อนไหวผ่านสื่อสังคมออนไลน์จึงไม่ใช่เพียงการระบายความคับข้องใจ แต่คือการสถาปนา “พื้นที่สาธารณะ” (Public Sphere) แห่งใหม่ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดอย่างมีเหตุผล นำเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหาประเทศ และผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการเมืองที่มีความยั่งยืน

ณัฐกานต์ บุญยีน, ดวงใจ บุญโยง, และ พิชญา ศรีพรรณ (2568) ได้กล่าวไว้ว่า มิติพลวัตของโลกาภิวัตน์และการหลอมรวมทางวัฒนธรรมทางการเมือง (Cultural Hybridization) อิทธิพลในการกำหนดวาทกรรมของคนรุ่นใหม่ยังถูกขับเคลื่อนด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่เชื่อมโยงโลกทั้งใบเข้าด้วยกัน การบริโภคสื่อและวัฒนธรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะจากชาติตะวันตกและเอเชียตะวันออก (เช่น วัฒนธรรมเกาหลี หรือ Korean Wave) ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและโลกทัศน์ทางการเมืองของเยาวชนไทย การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากต่างประเทศทำให้คนรุ่นใหม่มีมุมมองเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับมาตรฐานของระบอบประชาธิปไตยที่เป็นสากล นำไปสู่ปรากฏการณ์ “การหลอมรวมทางวัฒนธรรม” (Cultural Hybridization) ซึ่งในมิติทางการเมือง คือการนำแนวคิดประชาธิปไตยระดับโลกมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสังคมไทย (Glocalization) วาทกรรมทางการเมืองที่คนรุ่นใหม่ผลิตขึ้นจึงมีความยืดหยุ่น ไม่ยึดติดกับแบบแผนอนุรักษนิยมดั้งเดิม แต่เป็นวาทกรรมที่ผสมผสานอัตลักษณ์ท้องถิ่นเข้ากับคุณค่าสากล เพื่อตอบสนองต่อกระแสโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชาติรี สุขสบาย (2568) ได้กล่าวไว้ว่า มิติโครงสร้างความเหลื่อมล้ำและวาทกรรมการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกเหนือจากปัจจัยด้านเทคโนโลยีและวัฒนธรรมโลกแล้ว รากฐานสำคัญที่จุดประกายให้คนรุ่นใหม่ลุกขึ้นมากำหนดวาทกรรมทางการเมือง คือความล้มเหลวเชิงโครงสร้างของสังคมไทย ปัญหาความยากจน ความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจ และความล้มเหลวของระบบการศึกษา เป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้

ให้คนรุ่นใหม่ต้องปรับตัวและตั้งคำถามต่อนโยบายของรัฐ วาทกรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่จึงขยายขอบเขตไปไกลกว่ามิติทางการเมืองเชิงสถาบัน แต่มุ่งเน้นไปที่การเรียกร้อง “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” (Sustainable Development) ซึ่งหมายถึงการสร้างสมดุลระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการรักษาสิ่งแวดล้อม การเชื่อมโยงปัญหาปากท้อง การศึกษา และเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของคนรุ่นใหม่ในการสร้างวาทกรรมที่มุ่งแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างอย่างถอนรากถอนโคน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตท่ามกลางความท้าทายของโลกยุคโลกาภิวัตน์

สรุป ทั้งสามมิติข้างต้น อธิบายได้อย่างชัดเจนว่า อิทธิพลของคนรุ่นใหม่ในการกำหนดวาทกรรมทางการเมืองในสังคมไทยนั้น เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีพลวัตสูง ผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือขยายเสียง ผสมผสานกับโลกทัศน์ที่กว้างไกลจากกระแสโลกาภิวัตน์ และมีเป้าหมายหลักในการรื้อถอนความเหลื่อมล้ำเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การเคลื่อนไหวเหล่านี้ไม่เพียงแต่กดดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในระยะสั้น แต่ยังเป็นการวางรากฐานวาทกรรมทางการเมืองใหม่ที่เปิดกว้าง โปร่งใส และเคารพความหลากหลาย ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของสังคมไทยในอนาคต

คนรุ่นใหม่กับการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมทางการเมือง

การเปลี่ยนผ่านของวาทกรรมทางการเมืองในยุคปัจจุบัน ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เพียงมิติของการช่วงชิงอำนาจเชิงสถาบันทางการเมืองเท่านั้น แต่ได้ขยายประมณฑลไปสู่มิติทางเศรษฐกิจ สังคม และนิเวศวิทยาอย่างมีนัยสำคัญ ท่ามกลางวิกฤตการณ์และความท้าทายของโลกยุคโลกาภิวัตน์ คนรุ่นใหม่ได้ก้าวขึ้นมาเป็นตัวแสดงหลัก (Key Actors) ในการรื้อสร้างและให้ความหมายใหม่แก่วาทกรรมกระแสหลัก เพื่อตอบโต้กับโครงสร้างอำนาจเดิมที่ล้มเหลวในการตอบสนองต่อพลวัตของสังคม การเปลี่ยนแปลงวาทกรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของพลเมืองยุคใหม่ในการแสวงหาความยุติธรรม การตรวจสอบอำนาจรัฐ และการผลักดันวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กลายเป็นประเด็นสาธารณะ ปรากฏการณ์ดังกล่าวได้รับความสนใจจากนักวิชาการหลากหลายแขนง ที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของคนรุ่นใหม่ในการประกอบสร้างวาทกรรมทางการเมืองในมิติต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ปภาวรินทร์ ศรีแก้ว, เชษฐภูมิ วรรณไพศาล, และ วรินทร์ สิริพงษ์ภัทร (2568) ได้กล่าวไว้ว่า พลวัตของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อโครงสร้างวาทกรรมทางการเมืองและวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ ท่ามกลางความผันผวนนี้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) ได้รับการยกระดับให้เป็นวาทกรรมหลักในการพัฒนาและบริหารจัดการทั้งในระดับชาติและระดับโลก โดยมุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกัน การพึ่งพาตนเอง และความสมดุล ปรัชญาดังกล่าวซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ไม่ได้จำกัดความหมายอยู่เพียงมิติการจัดสรรที่ดินทางการเกษตร แต่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสถานะเศรษฐกิจที่เปราะบาง สำหรับคนรุ่นใหม่ การบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับโลกดิจิทัล ถือเป็น การสร้างสมดุลทางความคิด ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านรูปแบบการเรียนรู้แบบจุลภาค (Nano Learning) ที่สอดรับกับพฤติกรรมการบริโภคสื่อของคนรุ่นใหม่ ซึ่งช่วยให้พวกเขาสามารถเรียนรู้สิ่งที่สนใจได้ทุกที่ทุกเวลา และประยุกต์ใช้หลักการความพอประมาณในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อรุณา อนุกุล, และ พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2567) ได้กล่าวไว้ว่า ปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งถือเป็นหมุดหมายสำคัญที่สะท้อนการเปลี่ยนผ่านของวาทกรรมทางการเมืองไทย โดยมี “คนรุ่นใหม่” โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา เป็นตัวแสดงหลัก (Key Actors) ในการขับเคลื่อนขบวนการทางการเมือง ปรากฏการณ์นี้เป็นผลสืบเนื่องจากความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ภายใต้การบริหารงานของรัฐบาลหลังการรัฐประหาร โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในปี 2557 เหตุการณ์แฟลชม็อบ (Flash Mob) ณ ลานปรีดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ได้กลายเป็นจุดปะทุของการสร้างวาทกรรมตอบโต้ที่ขยายตัวเป็นวงกว้างระดับประเทศ คนรุ่นใหม่ได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์และระบบแฮชแท็ก (Hashtag) เป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ในการทำทนายโครงสร้างอำนาจรัฐและต่อสู้ทางอุดมการณ์ การวิเคราะห์ตามกรอบทฤษฎีวาทกรรมเชิงวิพากษ์ของ นอร์แมน แฟร์คลัฟ (Norman Fairclough) ชี้ให้เห็นว่า วาทกรรมเหล่านี้เป็นปฏิบัติการทางอำนาจที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อความและสังคม ซึ่งมุ่งเปิดโปงความอยุติธรรม ในขณะที่เดียวกันก็สะท้อนกระบวนการต่อรองทางอำนาจระหว่างขบวนการเคลื่อนไหวของพลเมืองกับภาครัฐอย่างชัดเจน

ซุนชู เหลย, และ จันท์สุตา ไชยหประเสริฐ (2568) ได้กล่าวไว้ว่า การขยายตัวของวาทกรรมทางการเมืองในศตวรรษที่ 21 ที่ขับเคลื่อนโดยคนรุ่นใหม่ ซึ่งก้าวข้ามพรมแดนทางเศรษฐกิจและสังคมไปสู่มิติทางนิเวศวิทยา ภูมิศึกษาที่เด่นชัดคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ได้ผลักดันวาทกรรม “การสร้างอารยธรรมเชิงนิเวศ” ขึ้นเป็นนโยบายระดับชาติ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและการอนุรักษ์ธรรมชาติ วาทกรรมระดับชาตินี้ได้สะท้อนผ่านงานวรรณกรรมเชิงนิเวศของ อาไหล (A Lai) นักเขียนชาวจีน ที่ถ่ายทอดความขัดแย้งระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวทิเบต ผ่านการใช้สัญลักษณ์ทางนิเวศ เช่น “ถั่งเช่า” ซึ่งเป็นตัวแทนของการปะทะกันระหว่างการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และการรักษาความเชื่อทางวัฒนธรรมของชนพื้นเมือง ปรากฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่า คนรุ่นใหม่ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการผนวกรวมประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของวาทกรรมทางการเมือง เพื่อส่งเสริมแนวคิดการปรับตัวเพื่อความยั่งยืนในโลกสมัยใหม่

สรุป การเปลี่ยนแปลงวาทกรรมทางการเมืองในยุคปัจจุบันได้รับอิทธิพลอย่างลึกซึ้งจากการเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ในหลากหลายมิติ ทั้งในบริบทของประเทศไทยที่คนรุ่นใหม่ได้ลุกขึ้นมาใช้สื่อออนไลน์ทำทนายความชอบธรรมของโครงสร้างอำนาจรัฐ เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยและความเป็นธรรมในสังคม ตลอดจนบริบทระดับสากล เช่น ในประเทศจีน ที่วาทกรรมทางการเมืองได้ขยายขอบเขตไปสู่การสร้างอารยธรรมเชิงนิเวศ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้นับเป็นการสะท้อนแนวคิดของคนรุ่นใหม่ที่มีรัก

สมดุลของการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการอนุรักษ์ธรรมชาติ ผ่านปฏิบัติการทางการเคลื่อนไหวและการประกอบสร้างความหมายใหม่ทางวรรณกรรมอย่างเป็นรูปธรรม

รูปแบบของวาทกรรมทางการเมืองที่กำหนดโดยคนรุ่นใหม่

รูปแบบของการประกอบสร้างวาทกรรมทางการเมืองโดยคนรุ่นใหม่ในยุคปัจจุบัน ได้ก้าวข้ามขอบเขตของการเคลื่อนไหวทางกายภาพ ไปสู่การต่อสู้เชิงสัญลักษณ์และการช่วงชิงพื้นที่ทางความหมาย (Meaning-making) ในโลกดิจิทัล วาทกรรมเหล่านี้ไม่ได้ปรากฏเพียงในรูปแบบของแถลงการณ์ทางการเมืองแบบดั้งเดิม ทว่าแฝงตัวอยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน การตั้งคำถามต่อประวัติศาสตร์ และการรื้อถอนวาทกรรมหลักที่รัฐเคยผูกขาด ทั้งนี้ นักวิชาการได้ทำการศึกษารูปแบบและกลวิธีที่คนรุ่นใหม่ใช้ในการท้าทายอำนาจนำ (Hegemony) ผ่านมิติต่าง ๆ ไว้ดังนี้

เนตรนันทิพย์ บุตดาวงค์, และ กนกพร นุ่มทอง (2565) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบวาทกรรมทางการเมืองที่ถูกสร้างขึ้นท่ามกลางวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ซึ่งเป็นภาพสะท้อนที่ชัดเจนของการใช้พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบสร้างความหมายทางการเมืองใหม่ ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของ มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรม อำนาจ และความรู้ (Power/Knowledge) มาใช้วิเคราะห์การแย่งชิงพื้นที่ความจริงทางการเมือง ผ่านกรณีศึกษาการนำเสนอภาพหัวข่าวและข้อมูลเรื่องวัคซีนของประเทศมหาอำนาจอย่างจีนและสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า คนรุ่นใหม่ได้ใช้พื้นที่ออนไลน์เป็นเครื่องมือในการต่อรองทางอำนาจ โดยวาทกรรมเรื่องวัคซีนไม่ได้เป็นเพียงประเด็นทางสาธารณสุข แต่ถูกแปรสภาพเป็นเครื่องมือในการวัดความสำเร็จของรัฐบาล สร้างความเชื่อมั่น และสะท้อนภาพลักษณ์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การขับเคลื่อนวาทกรรมของคนรุ่นใหม่ในบริบทนี้ จึงเป็นรูปแบบของการใช้อำนาจผ่านภาษา เพื่อกำหนดทิศทางการรับรู้ของสาธารณชน และสถาปนาค่านิยมทางการเมืองที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของตนเองให้เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง

กัญญรัฐ กองรอด (2567) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบวาทกรรมที่มุ่งรื้อสร้าง (Deconstruct) มโนทัศน์กระแสหลัก โดยเฉพาะความหมายของคำว่า “ชาติ” ที่เคยถูกผลิตซ้ำและผูกขาดโดยระบบการศึกษาแบบจารีตซึ่งเน้นย้ำอุดมการณ์ “ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” การเติบโตของคนรุ่นใหม่ในยุคดิจิทัล ทำให้พวกเขามีขีดความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและอยู่นอกเหนือการควบคุมของรัฐ นำไปสู่การตั้งคำถามต่อโครงสร้างอำนาจเดิมอย่างถึงราก งานวิจัยได้ยกตัวอย่างกรณีการใช้แพลตฟอร์มการสื่อสารทางเลือกอย่าง Discord เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนอุดมการณ์และจัดการเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบไร้ศูนย์กลาง โดยไม่ต้องพึ่งพากระบวนการของพรรคการเมืองหรือสถาบันทางการเมืองแบบเดิม รูปแบบวาทกรรมที่เกิดขึ้นจากพื้นที่เหล่านี้ สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการนิยาม “ความเป็นชาติ” ขึ้นใหม่ โดยให้คุณค่ากับการตระหนักถึงความหลากหลายของกลุ่มชนและอัตลักษณ์ที่มีถูกกลบเกลื่อนในระบบการศึกษา ซึ่งนับเป็นการท้าทายวาทกรรมกระแสหลักของรัฐอย่างมีนัยสำคัญ

ปวิณญา พัฒน์วรพันธ์, และ ปรีชัช ดาวอุดม (2567) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้แบบเรียนในระบบการศึกษาไทย ซึ่งทำหน้าที่เป็นเครื่องมือเชิงอุดมการณ์ของรัฐในการผลิตซ้ำค่านิยมและควบคุมทัศนคติของพลเมืองให้สอดคล้องกับอำนาจนำ รัฐได้ใช้แบบเรียนเป็นกลไกในการส่งผ่านความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และเศรษฐศาสตร์ที่ถูกคัดสรรมาเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่สถาบันการปกครองของรัฐ และในขณะเดียวกันก็ใช้เป็นเครื่องมือลดทอนอำนาจของกลุ่มผู้เห็นต่างทางการเมือง อย่างไรก็ตาม ในยุคปัจจุบัน คนรุ่นใหม่ได้สร้างรูปแบบวาทกรรมตอบโต้ด้วยการเรียกร้อง “การศึกษาเชิงวิพากษ์” พวกเขาปฏิเสธที่จะยอมรับความจริงตามที่ถูกจัดฉากไว้ แต่ได้ลุกขึ้นมาตั้งคำถามและท้าทายความรู้ที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นในแบบเรียน วาทกรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในมิตินี้จึงปรากฏในรูปแบบของการต่อสู้เพื่อปลดแอกความรู้จากการครอบงำของรัฐ และเรียกร้องพื้นที่สำหรับชุดความรู้ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย และเปิดกว้างมากกว่ากรอบอำนาจเดิมที่รัฐบาลควบคุมไว้

สรุป รูปแบบวาทกรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่มีลักษณะที่ก้าวข้ามความเป็นสถาบันทางการเมืองแบบดั้งเดิม และมุ่งเน้นการต่อสู้เพื่อรื้อถอนอำนาจนำ (Counter-hegemony) ผ่านสื่อออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ประเด็นวิกฤตโรคระบาดเพื่อตรวจสอบความชอบธรรมของรัฐ การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อนิยามความเป็นชาติใหม่ที่โอบรับความหลากหลาย หรือการวิพากษ์กลไกการครอบงำผ่านเนื้อหาแบบเรียนของรัฐ รูปแบบวาทกรรมเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของคนรุ่นใหม่ในการใช้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยี เป็นยุทธวิธีในการประกอบสร้างความหมายทางการเมือง และท้าทายโครงสร้างอำนาจรัฐอย่างเป็นระบบ

กรณีศึกษาแนวคิดของคนรุ่นใหม่กับการกำหนดวาทกรรมทางการเมือง

เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์การกำหนดวาทกรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในสังคมไทยให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น การนำกรอบคิดของนักวิชาการระดับโลกมาใช้วิเคราะห์ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในยุคดิจิทัล (Digital Social Movements) ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยยกระดับการอธิบายปรากฏการณ์ให้ก้าวข้ามข้อจำกัดของรัฐชาติ (Nation-state) และแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการต่อรองอำนาจที่เป็นสากล

Manuel Castells (2015) ได้กล่าวไว้ว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในยุคอินเทอร์เนต (Networked Social Movements) เป็นปรากฏการณ์ที่เปลี่ยนผ่านโครงสร้างอำนาจทางการเมืองอย่างสิ้นเชิง โดยคนรุ่นใหม่ได้สถาปนา “พื้นที่สาธารณะแบบอิสระ” (Autonomous Public Sphere) ขึ้นบนโครงข่ายดิจิทัล ซึ่งทำหน้าที่เป็นพื้นที่ปลอดภัยในการแลกเปลี่ยนความโกรธเกรี้ยว (Outrage) ที่มีต่อความอยุติธรรมของรัฐ และแปรเปลี่ยนให้กลายเป็นความหวัง (Hope) ในการสร้างสังคมใหม่ Castells อธิบายอย่างละเอียดว่า วาทกรรมทางการเมืองที่ถูกสร้างขึ้นในพื้นที่นี้มีลักษณะ “ไร้ศูนย์กลาง” (Decentralized) และ “ไร้ผู้นำที่ชัดเจน” (Leaderless) แต่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างทรงพลังผ่านการเชื่อมต่อทางอารมณ์และข้อมูลข่าวสาร การที่คนรุ่นใหม่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อกำหนดวาทกรรม จึงไม่ใช่เพียงการสื่อสารทางเลือก แต่เป็นการทำลายการผูกขาดข้อมูลของกลไกรัฐ และเป็นการสร้าง “อำนาจตอบ

โต้” (Counter-power) ที่บีบบังคับให้สถาบันทางการเมืองแบบดั้งเดิมต้องเผชิญกับวิกฤตความชอบธรรม (Legitimacy Crisis) อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

Norman Fairclough (2013) ได้กล่าวไว้ว่า วาทกรรม (Discourse) ไม่ได้เป็นเพียงแค่การใช้ภาษาเพื่อสื่อสารความหมายเท่านั้น แต่คือ “ปฏิบัติการทางสังคม” (Social Practice) ที่แยกไม่ออกจากโครงสร้างอำนาจและการต่อสู้ทางอุดมการณ์ ในมุมมองของทฤษฎีวาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis: CDA) Fairclough ชี้ให้เห็นว่า สถาบันทางการเมืองมักใช้ภาษาเพื่อสร้าง “อำนาจนำ” (Hegemony) และทำให้ความไม่เท่าเทียมกลายเป็นเรื่องปกติที่สังคมยอมรับ (Normalization) ทว่าในทางกลับกัน คนรุ่นใหม่ได้ใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อสร้าง “วาทกรรมตอบโต้” (Counter-discourse) โดยมีเป้าหมายเพื่อ “รื้อถอน” (Deconstruct) ชุดความจริงที่รัฐสร้างขึ้น Fairclough อธิบายว่า กระบวนการนี้เกิดขึ้นผ่านการตั้งคำถามต่อคำศัพท์ทางการเมืองที่รัฐผูกขาดความหมายอย่างยาวนาน เช่น “ความมั่นคง” “ความรักชาติ” หรือ “การพัฒนา” แล้วนำมานิยามใหม่ให้สอดคล้องกับคุณค่าของสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยสากล การต่อสู้ทางวาทกรรมของคนรุ่นใหม่จึงเป็นความพยายามในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมผ่านการเปลี่ยนแปลงภาษาและการให้ความหมาย

Ernesto Laclau Chantal Mouffe (2001) ได้กล่าวไว้ว่า การก่อตัวของขบวนการทางการเมืองที่ทรงพลัง ไม่ได้เกิดจากการที่ทุกคนต้องมีความคิดเห็นหรือภูมิหลังที่เหมือนกันทุกประการ แต่เกิดจากการสร้าง “ห่วงโซ่ของความเท่าเทียมกัน” (Chain of Equivalence) ผ่านวาทกรรมที่สามารถร้อยรัดกลุ่มคนที่หลากหลายเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งสองอธิบายอย่างละเอียดว่า คนรุ่นใหม่มักใช้ “สัญลักษณ์ที่ว่างเปล่า” (Empty Signifiers)—เช่น คำว่า “ประชาธิปไตย” “เสรีภาพ” หรือแม้แต่สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมร่วมสมัย—มาเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงข้อเรียกร้องย่อยๆ ที่แตกต่างกัน (เช่น ปัญหาการศึกษา ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเพศ) ให้หลอมรวมเป็นข้อเรียกร้องระดับมหภาคที่มุ่งต่อต้านศัตรูร่วมกัน นั่นคือ “โครงสร้างอำนาจนิยม” การกำหนดวาทกรรมในลักษณะนี้ ทำให้การเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่มีความยืดหยุ่นสูง สามารถดึงดูดมวลชนได้ในวงกว้าง และสามารถแปรสภาพความขัดแย้งย่อยให้กลายเป็นการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนผ่านระบอบประชาธิปไตยแบบถอนรากถอนโคน (Radical Democracy)

สรุป คนรุ่นใหม่เป็นพลังสำคัญในการเปลี่ยนผ่านอำนาจและกำหนดวาทกรรมทางการเมืองในสังคมไทย ผ่านการใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีเพื่อท้าทายโครงสร้างรัฐและอุดมการณ์เดิม ในบริบทวิกฤตอย่าง COVID-19 เครือข่ายออนไลน์กลายเป็นพื้นที่สำคัญในการตรวจสอบ วิพากษ์ และกดดันการทำงานของรัฐบาล โดยเฉพาะประเด็นด้านสาธารณสุข วาทกรรมของคนรุ่นใหม่ไม่ได้จำกัดเฉพาะการเมือง แต่ขยายไปสู่เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเชื่อมโยงกับแนวคิดระดับโลกและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในด้านการศึกษา คนรุ่นใหม่ได้ท้าทายองค์ความรู้แบบดั้งเดิมของรัฐ และเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงสู่การศึกษาเชิงวิพากษ์ที่เปิดกว้างและหลากหลาย โดยรวม ปราบปรามการฉ้อโกงที่ซ่อนเร้นของการเกิดขึ้นของพลเมืองดิจิทัลที่มีบทบาทในการสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง และผลักดันสังคมไทยไปสู่ประชาธิปไตยที่โปร่งใสและตอบสนองประชาชนมากขึ้น

บทสรุป

แนวคิดของคนรุ่นใหม่กับการกำหนดวาทกรรมทางการเมืองในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ได้แสดงให้เห็นถึงประจักษ์พยานสำคัญของการเปลี่ยนผ่านทางอำนาจในสังคมไทย โดยมีคนรุ่นใหม่เป็นตัวแสดงหลักในกระบวนการประกอบสร้างและกำหนดทิศทางของวาทกรรมทางการเมือง การขับเคลื่อนดังกล่าวไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการเคลื่อนไหวทางกายภาพ แต่เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสื่อสังคมออนไลน์เป็นยุทธวิธีสำคัญในการทำทลายโครงสร้างอำนาจและตั้งคำถามต่ออุดมการณ์การควบคุมของรัฐอย่างถึงราก

ในสภาวะวิกฤตการณ์ร่วมสมัย เช่น การแพร่ระบาดของ COVID-19 เครือข่ายการสื่อสารดิจิทัลได้กลายเป็นเครื่องมือทรงพลังภาพที่เชื่อมโยงคนรุ่นใหม่เข้าด้วยกัน พื้นที่ออนไลน์ถูกแปรสภาพเป็นสมรภูมิในการตรวจสอบและต่อสู้อำนาจรัฐ โดยเฉพาะในการกำหนดความหมายทางการเมืองผ่านประเด็นการจัดการวัคซีนและโรคระบาด ซึ่งคนรุ่นใหม่สามารถสร้างแรงกระเพื่อมที่ทำทลายความชอบธรรมของรัฐบาล และกดดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนทิศทางทางการเมืองระดับชาติได้อย่างมีนัยสำคัญ ยิ่งไปกว่านั้น วาทกรรมของคนรุ่นใหม่ยังได้ขยายปริณทลครอบคลุมมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยยึดโยงกับกระแสโลกาภิวัตน์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังตัวอย่างการขับเคลื่อนนโยบาย “การสร้างอารยธรรมเชิงนิเวศ” ในประเทศจีน ที่สะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ของคนรุ่นใหม่ที่มีมุ่งรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ

สำหรับบริบทการเมืองไทย การปะทะทางวาทกรรมที่แหลมคมที่สุดปรากฏในปริณทลของการศึกษา คนรุ่นใหม่ได้ใช้พื้นที่ดิจิทัลเป็นฐานที่มั่นในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรื้อถอนชุดความรู้ที่ถูกผลิตซ้ำผ่านแบบเรียนของรัฐ ซึ่งมีผูกขาดการนิยามความเป็นชาติและอุดมการณ์หลักของสถาบันการเมืองแบบดั้งเดิม การทำทลายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงข้อเรียกร้องที่ต้องการเปลี่ยนผ่านกระบวนทัศน์ทางการศึกษาไปสู่การศึกษาเชิงวิพากษ์ ที่เปิดกว้าง ยอมรับความหลากหลาย และหลุดพ้นจากการครอบงำของกลไกรัฐอย่างแท้จริง

การเปลี่ยนแปลงวาทกรรมทางการเมืองที่ถูกขับเคลื่อนโดยคนรุ่นใหม่ คือภาพสะท้อนของการอุบัติขึ้นของ “พลเมืองดิจิทัล” ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นกลไกในการผลิตและกระจายความรู้ทางเลือก การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องการปฏิรูปการศึกษา การส่งเสริมความยุติธรรม และการเปิดกว้างทางการรับรู้เหล่านี้ ไม่ได้เป็นเพียงปรากฏการณ์ชั่วคราวในการต่อต้านอำนาจเดิม แต่คือการวางรากฐานที่สำคัญเพื่อเปลี่ยนผ่านสังคมไทยไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่มีความโปร่งใส และสามารถตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของประชาชนได้อย่างแท้จริง ท่ามกลางยุคสมัยที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการต่อรองอำนาจ

องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษา

จากการทบทวนและวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง บทความชิ้นนี้ได้สังเคราะห์และนำเสนอ “องค์ความรู้ใหม่” (Body of Knowledge) ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจพลวัตการเมืองไทยร่วมสมัย โดยสามารถสกัดเป็นข้อค้นพบเชิงทฤษฎีและข้อค้นพบเชิงประจักษ์ที่สำคัญได้ 3 ประการ ดังนี้

การสถาปนา “พื้นที่สาธารณะทางเลือก” (Alternative Public Sphere) ซึ่งดิจิทัล องค์ความรู้ประการแรกชี้ให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ของคนรุ่นใหม่ ไม่ได้เป็นเพียงการเปลี่ยนผ่านของ “ช่องทาง” (Channel) ในการสื่อสาร แต่ถือเป็นการอุบัติขึ้นของโครงสร้างทางการเมืองใหม่ พื้นที่ดิจิทัลได้ถูกแปรสภาพเป็นสมรภูมิทางความคิดที่เปิดโอกาสให้พลเมืองสามารถท้าทายอำนาจนำ รื้อถอนโครงสร้างการเมืองเดิมที่เต็มไปด้วยปัญหาความโปร่งใสและการทุจริต และสร้าง “วาทกรรมตอบโต้” (Counter-discourse) ได้อย่างฉับพลันและไร้ศูนย์กลาง องค์ความรู้นี้ท้าทายทฤษฎีการสื่อสารทางการเมืองแบบดั้งเดิมที่เคยมองว่ารัฐเป็นผู้ผูกขาดการผลิตวาทกรรมแต่เพียงผู้เดียว

การรื้อสร้างและนิยามความหมายทางการเมืองใหม่ผ่านการปฏิรูปการศึกษา บทความนี้ค้นพบว่า วาทกรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ได้เจาะลึกลงไปถึงรากฐานของอุดมการณ์รัฐ นั่นคือ “ระบบการศึกษา” คนรุ่นใหม่ไม่ได้เรียกร้องเพียงแค่การเปลี่ยนขั้วอำนาจรัฐบาล แต่เรียกร้องให้เกิดการปฏิรูประบบการศึกษาเพื่อปลดแอกกระบวนกรคิดของเยาวชนออกจากการครอบงำของแบบเรียนที่รัฐกำหนด องค์ความรู้นี้ชี้ให้เห็นว่า การต่อสู้ทางการเมืองในปัจจุบันคือการต่อสู้เพื่อแย่งชิงสิทธิ์ในการนิยามความหมายของคำว่า “ชาติ” “ประชาธิปไตย” และ “ประวัติศาสตร์” เพื่อสร้างกระบวนทัศน์ใหม่ที่จะเป็นรากฐานสู่อนาคตที่ดีขึ้นสำหรับเด็กรุ่นใหม่

การขยายขอบเขตวาทกรรมสู่มิติ “นิเวศการเมือง” (Political Ecology) และความยั่งยืน องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ วาทกรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เพียงมิติเชิงสถาบันหรือโครงสร้างการปกครองเท่านั้น แต่ได้หลอมรวมเข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์ นำไปสู่การขยายขอบเขตวาทกรรมที่ครอบคลุมถึงมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การตระหนักรู้ของคนรุ่นใหม่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการเชื่อมโยงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นเข้ากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งทำให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองในยุคปัจจุบันมีความซับซ้อน ครอบคลุม และมีเป้าหมายที่ยึดโยงกับคุณภาพชีวิตในทุกมิติอย่างแท้จริง

สรุป องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษานี้ สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของพลเมืองยุคใหม่ในการเป็น “ผู้กำหนด” (Active Constructors) วาทกรรมทางการเมือง ไม่ใช่เพียง “ผู้รับ” (Passive Receivers) อีกต่อไป การทำความเข้าใจองค์ความรู้เหล่านี้จึงเป็นกุญแจสำคัญสำหรับนักวิชาการ ผู้กำหนดนโยบาย และสังคมไทย ในการรับมือและปรับตัวเข้าสู่กระบวนการเมืองใหม่ ที่ถูกขับเคลื่อนและสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยคนรุ่นใหม่ในยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กัญญ์รัฐ กองรอด. (2567). หรือชาติจะแปรเปลี่ยน: ข้อท้าทายของมโนทัศน์ว่า ด้วยความเป็น “ชาติ” ในพื้นที่การศึกษาไทย. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 20(2), 269-298.
- ชนะศึก วิเศษชัย. (2568). การสื่อสารทางการเมืองกับการธำรงรักษาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบอบประชาธิปไตย. วารสารศิลปะการจัดการ, 9(1), 444-461.
- ชาติรี สุขสบาย. (2568). อดีตในปัจจุบันกับการสร้างสรรค์แนวทางการพัฒนาสังคม. วารสารวิจัยวิชาการ, 8(1), 333-350.
- ขุนชู เหล่ย์, และ จันทร์สุดา ไชยหประเสริฐ. (2568). สัญญะทางนิเวศที่สื่อความหมายทางวัฒนธรรมในวรรณกรรมของอาไหล (A Lai) ช่วงปี พ.ศ. 2550-2565. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาศังคม, 3(1), 287-309.
- ณัฐกานต์ บุญยืน, ดวงใจ บุญโยง, และ พิษญา ศรีพรณ์. (2568). อัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมในกระแสโลกาภิวัตน์. วารสารกวีานพะเยา, 2(1), 36-46.
- เนตรนำทิพย์ บุคดาววงศ์, และ กนกพร นุ่มทอง. (2565). วาทกรรมการเมืองในพาดหัวข่าวจีนเรื่องวัคซีนโควิด-19. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 18(1), 90-111.
- ปภาวรินทร์ ศรีแก้ว, เชษฐภูมิ วรรณไพศาล, และ วรินทร์ สิริพงษ์ณภัทร. (2568). ทฤษฎีสู่การปฏิบัติการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบนฐานการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับผู้เรียนยุคใหม่. วารสารการจัดการสมัยใหม่ มหาวิทยาลัยชินวัตร, 3(1), 90-107.
- ปวิญา พัฒน์วรพันธ์, และ ปรัชย์ ดาวอุดม. (2567). การวิเคราะห์การประกอบสร้างวาทกรรมความเป็นชาติผ่านความรู้ทางศาสนาในแบบเรียนสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 20(1), 106-132.

- พระครูเกษมวัชรดิตถ์ (รอดจากทุกข์), พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร (อะซิม), และ พระครูวินัยธรอชิษฐ์ สุวฑฒ (สุขพานิช). (2565). การสื่อสารทางการเมืองกับวาทกรรมทางการเมืองในสังคมไทย. วารสารวิชาการทางรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2(5), 98-117.
- สิทธิศักดิ์ ไกรสินธุ์, สุพัฒพงศ์ แยมอิม, และ ชนัญชิตา ทิพย์ญาณ. (2567). มโนทัศน์ทางการเมืองของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารการจัดการศิลปะ, 8(3), 742-759.
- อมรรัตน์ เปียงผาตั้ง, และ อัญญาณี อาษา. (2563). การตื่นตัวทางการเมืองของพลเมืองยุคใหม่ในสังคมไทย. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย, 1(1), 29-39.
- อรญา อนุกุล, และ พิชาย รัตนติลก ฦ ภูเก็ต. (2567). การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักเรียนและประชาชน (2020). วารสารการพัฒนาและกลยุทธ์การจัดการทางสังคม, 26(2), 39-63.
- Castells, M. (2015). Networks of outrage and hope: Social movements in the Internet age (2nd ed.). Polity Press.
- Fairclough, N. (2013). Critical discourse analysis: The critical study of language (2nd ed.). Routledge.
- Laclau, E., & Mouffe, C. (2001). Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics (2nd ed.). Verso.